

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-09-01

Diarienummer N609-4564/22

Handläggare:

Maria Ericsson

E-post: maria.ericsson@grundskola.goteborg.se

Redovisning efter föreläggande om brister rörande elevers rätt till utbildning och skolpliktsbevakning

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

1. Grundskolenämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat den 1 september 2023, som sitt yttrande till Skolinspektionen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Grundskoleförvaltningen har vidtagit åtgärder såväl på övergripande nivå som på enhetsnivå för att säkerställa att stadens skolpliktsbevakning ska fungera effektivt och rättssäkert. För att följa upp att vidtagna åtgärder fungerar ingår skolpliktsbevakningen i pågående års interna kontroll.

De åtgärder som vidtagits för att se till att de aktuella barnen får föreskriven utbildning får bedömas som godtagbara trots att vissa av barnen ännu inte har en bekräftad skolgång. Grundskoleförvaltningen fortsätter försöken att kontakta vårdnadshavarna och inom socialtjänsten pågår flera utredningar.

Med detta sagt bedömer grundskoleförvaltningen att Göteborgs Stad har en fungerande och tillfredsställande skolpliktsbevakning samt att tillräckliga åtgärder har vidtagits för att se till att de aktuella barnen får en placering vid en skolenhet och kan fullgöra sin skolgång.

Bedömning ur ekonomisk och social dimension

Barns rätt till utbildning är en grundläggande rättighet. Om det enskilda barnets rätt till utbildning inte tillgodoses riskerar detta att få allvarliga sociala och ekonomiska konsekvenser för barnet. Det finns också en risk att ett barn som inte går i skolan och som hemkommunen inte vet var det befinner sig har råkat illa ut eller riskerar att göra det.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Samverkan

Information i facklig samverkansgrupp (FSG) den 18 september 2023.

Bilagor

1. Skolinspektionens beslut den 26 april 2023
2. Sammanställning av åtgärder för att se till att aktuella barn får utbildning.

Ärendet

Skolinspektionen har genom beslut, den 26 april 2023, förelagt Göteborgs Stad att vidta ett antal åtgärder. Dessa åtgärder framgår i sin helhet här nedan. Redovisningen ska vara Skolinspektionen tillhanda senast den 26 september 2023.

Bakgrund

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Göteborgs Stad. Uppgiften handlade om att kommunen saknade information om skolplacering för ett antal elever i kommunen. Uppgiften avsåg elever som tidigare gått på Römosseskolan, Lilla Römosseskolan samt Römosseskolan Agnesberg och vars placeringar avslutades på skolorna inför höstterminen 2022.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om Göteborgs Stad följer gällande bestämmelser om elevers rätt till utbildning och lagstiftningens krav vad gäller skolpliktsbevakning.

Skolinspektionen har inhämtat ett skriftligt yttrande samt kompletterande uppgifter från Göteborgs Stad. Vidare har Skolinspektionen tagit del av Göteborgs Stads anvisning för skolpliktsutredning.

Skolinspektionen har i tidigare ärende med dnr 2777/21 (Skolinspektionens dnr 2021:5524 samt uppföljningsärende 2022:5374) förelagt Göteborgs Stad att se till att samtliga skolpliktiga barn som är folkbokförda i Göteborgs Stad är placerade vid en skolenhet och påbörjar sin skolgång, samt att säkerställa att det finns rutiner avseende skolpliktsbevakning och att dessa rutiner följs. I uppföljningen av föreläggandet beslutade Skolinspektionen att avsluta ärendet och överföra uppgifterna till det nu aktuella ärendet.

Beskrivning av ärendet

Enligt aktuellt beslut ska Göteborgs Stad vidta följande åtgärder:

1. Se till att samtliga de 32 barn som omnämns i Göteborgs Stads sammanställning och som är folkbokförda i staden är placerade vid en skolenhet och påbörjar sin skolgång. För att säkerställa detta ska kommunen se till att kommunens rutiner avseende skolpliktsbevakningen på central nivå i kommunen följs. Kommunen ska också se till att utreda omständigheter kring om en elev befinner sig utomlands eller inte inför ett ställningstagande till om en elev varaktigt vistas utomlands, och därmed inte omfattas av skolplikten. Kommunen ska se till att kommunens rutiner avseende skolpliktsbevakningen är kända för all personal som arbetar med skolpliktsbevakning och ska därför se till att rutinerna regelbundet går igenom med personalen. Detta ska ske vid minst ett tillfälle innan den 15 september 2023. Kommunen ska dokumentera hur och när rutinerna har gått igenom och inkomma med denna dokumentation till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder.

Grundskoleförvaltningen redovisning

Skolpliktsbevakning av de aktuella eleverna

Göteborgs Stad har oförtrutet arbetat vidare på att försöka nå vårdnadshavarna till de 32 elever som i mars 2023 ännu inte påbörjat sin skolgång. Arbetet har försvårats av att förvaltningen inte kunnat få uppgifter från tidigare skola om klasskamrater till eleverna eller liknande uppgifter. Sammanställning av åtgärder bifogas (bilaga 2). Av de 32 elever som nämndes i sammanställningen i mars 2023 har tio elever blivit folkbokförda utomlands. Tre elever vistas enligt grundskoleförvaltningens bedömning varaktigt utomlands och omfattas därmed inte av skolplikten. Det återstår 19 elever som grundskoleförvaltningen inte har fått kontakt med. Gällande samtliga dessa elever har grundskoleförvaltningen gjort orosanmälningar i enlighet med 14 kap. 1 § socialtjänstlagen och i olika grad fått återkoppling från socialtjänsten. Förvaltningen har även underrättat Försäkringskassan och Skatteverket om att vårdnadshavarna och barnen inte gått att nå på folkbokföringsadressen. Föreläggande om vite vid icke uppfyllt skolplikt bedöms inte vara praktiskt genomförbart eftersom förvaltningen inte vet var vårdnadshavarna befinner sig.

Av de 19 eleverna befinner sig fem enligt socialtjänsten utomlands men grundskoleförvaltningen får inga ytterligare uppgifter om eleverna. För dessa fem startar socialtjänsten inga utredningar. Grundskoleförvaltningen har i dessa fall skickat en blankett för anmälan om längre vistelse utomlands till vårdnadshavarnas adress. Socialtjänsten har vidare meddelat att de inte inlett utredning för ytterligare nio elever. För fem elever har socialtjänsten inlett utredning.

Grundskoleförvaltningen har varit i kontakt med socialtjänsten dels för att få ta del av de kontaktuppgifter som socialtjänsten har, dels för att få mer information om anledningar till att inte inleda utredning. Socialtjänsten kan dessvärre på grund av sekretess inte lämna ut någonting gällande familjerna som är eller har varit aktuella hos dem.

Av de 19 eleverna finns det för flera av dem indikationer på att de befinner sig utomlands, till exempel genom uppgifter från socialtjänsten. Grundskoleförvaltningen har gjort bedömningen att det inte finns tillräckligt starka belägg för att bedöma att eleverna vistas varaktigt utomlands och därför fortsätter skolpliktsbevakning av eleverna tills de återvänder eller inte längre har skolplikt i kommunen.

I grundskoleförvaltningens nuvarande rutiner står det att när handläggare uttömt alla möjligheter att få kontakt med vårdnadshavare eller inte kan få vetskap om var eleven befinner sig ska bevakning av ärendet ske genom kontaktförsök med vårdnadshavare månadsvis. Grundskoleförvaltningen har i översynen av sina anvisningar utvärderat det nuvarande arbetssättet samt tagit del av hur Stockholms Stad och Malmö Stad hanterar sin skolpliktsbevakning. Utifrån detta kommer de snart färdigställda reviderade anvisningarna ange att bevakning av ärenden där alla kontaktmöjligheter uttömts sker genom uppföljning av ärenden hos Skatteverket och socialtjänsten samt återkommande kontaktförsök med vårdnadshavare i de tidsintervall som bedöms lämpliga utifrån de uppgifter som finns i ärendet, men som regel minst terminsvis. I bilagan med åtgärder framgår att kontaktförsök inte alltid skett varje månad och det är utifrån det nya arbetssättet som kommer slås fast i den uppdaterade rutinen.

Skolinspektionen påpekade i sitt beslut särskilt att det var anmärkningsvärt att grundskoleförvaltningen inte hade fått kontakt med vårdnadshavarna till den elev vars syskon hade en skolplacering i en av förvaltningens skolor. I detta sammanhang vill grundskoleförvaltningen tydliggöra att även syskonet var frånvarande från skolan. Skolan hade påbörjat en skolpliktsutredning men inte heller fått kontakt med vårdnadshavarna.

Rutiner för skolpliktsbevakning på central nivå

För att tydliggöra ansvar och roller för skolpliktsbevakning beslutade förvaltningsledningen i april 2023 att tillsätta en processägare för process Skolpliktsbevakning. Processägaren har ansvar för att processen följs och vid behov utvecklas. För det faktiska arbetet har utsetts en processledare och ett processteam som ska arbeta med kvalitetssäkring och kontinuerlig processutveckling. Inom processen pågår för närvarande en översyn av förvaltningens centrala anvisningar för skolpliktsbevakning. Översynen görs dels för att anvisningen bättre ska samverka med den lokala skolpliktsprocessen, dels för att utveckla och förbättra vissa delar.

Skolpliktsbehandlarna går varje vecka igenom alla nya elever utan skolplacering. De arbetar då gemensamt i den mening att de har möjlighet att diskutera ärenden med varandra och med en samordnare. Samordnaren har till uppgift att vaka över att processen följs och fungerar, fördela ärenden till handläggare samt fungera som stöd för dessa.

Förvaltningen har i sin samlade riskbild för 2023 noterat brister i skolpliktsbevakningen. Utifrån detta ingår skolpliktsbevakningen i den interna kontrollen med ett antal kontrollaktiviteter. Stickprover kommer under hösten 2023 att göras där några slumpvis utvalda ärenden väljs ut och följs för att säkerställa att hanteringen följer gällande anvisningar.

Berörda handläggare har vid flera tillfällen under våren 2023 utbildats i anvisningarna för central skolpliktsbevakning. Detta har både skett i helgrupp och genom återkommande workshops med ett mindre antal handläggare åt gången. Det senaste tillfället då samtliga handläggare fick en genomgång av förvaltningens rutiner var den 15 juni 2023. Det var då enhetschefen för placeringsenheten, den enhet som hanterar central skolpliktsbevakning, som höll genomgången. Vid tillfället togs flera aspekter av skolpliktsbevakning upp samt givetvis anvisningarna. När revideringen av anvisningarna är klara kommer handläggarna åter att få genomgång av dessa.

Under våren 2023 har förvaltningen även genomfört flera utbildningar där berörda handläggare stärkt sin kompetens i så kallade utlandsärenden. Med utlandsärenden avses ärenden där eleven påstås befinna sig utomlands och där förvaltningen behöver göra ett ställningstagande till om en elev varaktigt vistas utomlands, och därmed inte omfattas av skolplikten. I februari höll planeringsledare på enhet Utredning och juridik en föredragning av relevanta bestämmelser i skollagen och interna handläggningsrutiner. Berörda handläggare har även deltagit i en workshop där man arbetade med olika ärenden och hur dessa skulle bedömas.

Grundskoleförvaltningens bedömning

Grundskoleförvaltningen har vidtagit åtgärder såväl på övergripande nivå som på enhetsnivå för att säkerställa att stadens skolpliktsbevakning ska fungera effektivt och rättssäkert. För att följa upp att vidtagna åtgärder fungerar ingår skolpliktsbevakningen i

pågående års interna kontroll. Inför varje år görs en uppdaterad riskbild som ligger till grund för det årets interna kontroll.

De åtgärder som vidtagits för att se till att de aktuella barnen får föreskriven utbildning får bedömas som godtagbara trots att vissa av barnen ännu inte har en bekräftad skolgång. Grundskoleförvaltningen fortsätter försöken att kontakta vårdnadshavarna och inom socialtjänsten pågår flera utredningar.

Med detta sagt bedömer grundskoleförvaltningen att Göteborgs Stad har en fungerande och tillfredsställande skolpliktsbevakning samt att tillräckliga åtgärder har vidtagits för att se till att de aktuella barnen får en placering vid en skolenhet och kan fullgöra sin skolgång.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Maria Andersson
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef Styrning och ledning